

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Școala noastră

(ch). Tot mai actuală devine chemarea aceasta: Școala confesională. De ce, oare? Nu cumva ne-am legat de această „vechitură” numai pentru că am crescut în ea, numai dintr'o moștenire obscură și din incomoditatea de a ne schimba păreri și atitudini?

Da, e adevărat, aceasta este școala părinților noștri și școala copilăriei noastre. Dar acum nu mai suntem copii, și leagănul amintirilor nu ne mai ademenește. Tocmai de aceea însă, nu ne pot adormi picurii narcotici ai oarecărei înțelepciuni, care ni-se pun tot mai des drept condiment în hrana de toate zilele. De atunci, din copilărie, până acum am trecut de multe ori și prin școala de stat, aconfesională chiar și atunci când e creștină. — Să cumpănim puțin:

1. Cunoștințe: Școala confesională nu a fost o școală a ignoranței și progresele ei nu au fost mai sărace decât ale școlii de stat.

Pe baza lor s'au ridicat, cei cărora vitregia vremilor de atunci le-a îngăduit, tot așa de bravi, de demni, de culți ca și cei ai școlii de stat. Este totuși o deosebire: în timp ce școala de stat dă cunoștințe îngrămadite, stilizate în formă pur intelectualistă, detașată de viața concretă, dublând forțat pe elev cu o existență șubredă cu aparență de înțelepciune, dar în fond fiind altceva decât ce arată, școala confesională clasa ce dădea, creștea ce învăța în brazda aceea de baștină a bunului simț și a unui rost de viață.

2. Concepții? Școala confesională era creștină în așa fel, încât dădea ca primă și ultimă învățătură pe Dumnezeu, ca primă și supremă iubire religia, ca primă și singură cale, biserica. De aci, cinstea, onoarea și iubirea de tot ce e vrednic de iubirea unui om într'adevăr înțelept și demn: neam, patrie, conducători, și bunuri trecătoare, supuse toate aceluias criteriu nedesmințit: Dumnezeu, credința în El și Providența Lui. Ea avea și dădea o concepție. Școala de azi dă carieră, având supremă normă utilul, câștigul de o zi. De aceea și valorile mari sunt văzute toate prin prizma acestui util, care trebuie să satisfacă întâi nevoia și apoi plăcerea.

3. Modele? Aveam atunci model de jertfă și eroism, de ispășire, de reparare a răului, model de cinste și de sfințenie, model de muncă și de iubire pe Hristos Fiul lui Dumnezeu. Aci ni-se dau modele: eroii omenirii.

4. Orientarea vieții era o sublimare a omenescului Dumnezeu. Azi le coborâm toate la nivelul omului care, neîndrăsnind să făurească în sine eroicul virtuții, se schimbă într'un retor al aparenței.

Preamărim școala confesională pentru veșnicul din ea, care se altoia în noi prin ea ca merinde a vieții sub pavăza Providenței.

Puterea întunecului

(=). Anul trecut, în zilele negre care au văzut sfâșierea Ardealului nostru drag, fulgerele durerii ne-au deschis ochii, și ne-au făcut să vedem limpede multe din păcatele și greșelile trecutului. Ne-am cutremurat atunci în sinceră căință, firm hotărâți să îndreptăm cu neînduplecată vrere tot răul care ne-a dus la prăbușire.

Am înțeles, între altele, ditr'odată rostul providențial al școlii confesionale și am plâns pe ruinele ei. Ce n-am fi dat, dacă am fi putut învia într'o clipă toate umilele și admirabilele vetre de lumină păzite de Biserică, pe care într'o pornire de demagogie marxistă le-am „etatizat”, spre mai marea bucurie a dușmanilor noștri. (Fiindcă am avut strașnica înțelepciune de a statifica numai pe cele românești; cele minoritare nu numai au rămas neatinsse, dar au sporit și s'au întărit considerabil în cele două decenii românești.) Grație acestei măsuri de politica smintită, modestele așezăminte, pe care le-au durat părinții din a lor trudită sărăcie pentru ocrotirea sufletului românesc, acum sunt unelte ale unui Stat dușman, servind la distrugerea ființei românești.

În vâltoarea catastrofei, guvernul a încercat să îndrepte răul săvârșit în 1922 și să salveze ce se mai putea salva. A dat decizia Nr. 2864, publicată în „Monitorul Oficial” din 3 Septembrie 1940, prin care încearcă să repare măcar nedreptatea flagrantă ce se făcuse prin confiscarea averilor fostelor școli confesionale și intabularea dreptului de proprietate în favorul Statului. Se ordona acum, din nenorocire după ceasul al doisprezecelea, ca aceste averi să fie retrocedate adevăratului proprietar. Decizia avea motivarea următoare:

„Având în vedere că bunurile fostelor școli confesionale ortodoxe române și unite române din Transilvania și Crișana, statificate din punctul de vedere al învățământului după unire de guvernul Român, au constituit și constituiesc proprietatea parohiilor române ortodoxe și unite respective, fie că acutalmente figurează în cărțile funduare pe numele parohiilor, comunelor bisericești sau „Fond Școlar” (dotație învățătorească.)

„Considerând că din eroare unele din aceste bunuri au fost intabulate pe numele Statului (adm. Casei Școlilor și Culturii Poporului), deși în realitate erau proprietatea parohiilor, după cum rezultă din Circulara Nr. 25.000 din 20 Sept. 1933 a Dir. G-le Cluj — Decidem —”

Hotărârea, dictată de spiritul dreptății și de mintea Românului cea de pe urmă,

trebuia acum executată. În scopul acesta, Ministerul a și chemat la sfat, prin Decembrie, pe reprezentanții Bisericilor interesate. S'a făcut apoi liniște mare. Cauza părea uitată în vârtejul apocaliptic al evenimentelor ce ne-au cutropit. Nu era însă nici un motiv de neliniște. O seamă de gesturi și declarații ale conducerii îndreptățiau doar speranțe și mai mari decât acest modest act de reparație târzie. Părea că ne îndreptăm spre o mare refacere creștinească a țării, în care tipul firesc de școală trebuia să fie cel confesional.

Mai săptămâna trecută însă ne pomenim, prin cele gazete, cu o nouă decizie a Ministerului Culturii Naționale, apărută — se zicea — în „Monitorul Oficial”. Iată textul:

„Art. 1. — Deciziunea Nr. 2,864, publicată în Monitorul Oficial Nr. 203 din 3 Septembrie 1940, având un scop bine definit și illimitat, nu poate fi invocată în teritoriile României din părțile Transilvaniei și Banatului.

Ca atare, toate bunurile fostelor școli confesionale române ortodoxe și greco-catolice din părțile Transilvaniei și Banatului aparținând României sunt și rămân proprietatea Statului, oricare ar fi proveniența lor.

Declarația de intabulare a acestor bunuri la Cartea funduară respectivă, se face în numele Administrației Casei școlilor, prin comitetul școlar al școlii primare respective.”

Am citit, am recitat și am rămas uimiți.

Nu puteam înțelege nicidecât o ciudățenie ca asta. — Eram convinși, tare ca piatra, că nu poate fi vorba de o adevărată decizie ministerială, ci de te miri ce mistificare. Și ne întrebam, cum s'a putut furișea pe sub paza aspră a cenzurei o astfel de deciziune.

În ciuda aparențelor contrarii și a unor confirmări ulterioare, credem și astăzi la fel. Nu poate fi vorba decât decât de o crasă confuzie și regretabilă neînțelegere. De aceea refuzăm să și discutăm în fond dispozițiile pretinsei decizii de mai sus.

N-o putem crede adevărată nici din alte considerente. Ar fi în plină contradicție cu directivele fundamentale de conducere și organizare preconizate de d. Mareșal Ion Antonescu. Conducătorul vrea o țară a dreptății, în care dreptul de proprietate rămâne ca unul fundamental. Dar, dreptul de proprietate al Bisericii și școlilor ei asupra bunurilor în discuție este nelindoiș. E recunoscut limpede și în decizia ministerială din 3 Sept. 1940. (Unde mai pui că, în stilizarea sa neprecisă, noua decizie trece și limitele vechei

nedreptăți care se repara prin cea din 1940, preconizând acum confiscarea tuturor bunurilor fostelor școale confesionale românești, indiferent de proveniența lor și indiferent dacă au fost administrate de comitete școlare ori altfel).

Apoi, Conducătorul vrea o țară creștină, în care nu numai că se vor respecta toate drepturile Bisericii, ci i se va da și întreg concursul Statului în împlinirea misiunii ei. Școala confesională este o pârgie de primul rang în acțiunea de recreștinare și înălțare națională spre cari tinde conducerea României. Pomenita decizie nu poate fi pusă nici cum în armonie cu aceste directive fundamentale. Nici din acest punct de vedere, prin urmare, ea nu poate fi operantă, nici alarmantă.

Ne-am oprit totuși asupra cazului din alt motiv. Scoatem din el o învățătură, care ne întristează. Și anume: puterea întunecului e mare. Nu ajunge să vrei binele ca direcție generală, ci trebuie să lupți pas cu pas pentru realizarea fiecărei fărâme a lui. Și să fii de veghe mereu: vechile năravuri nu mor cu una cu două, ci răbufnesc, mereu, când într-o parte când într'alta a vieții publice. Impotriva lor trebuie dusă fără încetare lupta cea bună a dreptății și a luminii creștine.

Națiunea Română chemată la plebiscit. În vâltoarele marilor evenimente prin care trecem, Conducătorul vrea să-și oțelească vrerile din puterea voinței naționale manifestată în chip sărbătoresc. În scopul acesta, a dat un *Decret-Lege* în care se precizează:

Art. 1. — *Națiunea Română este chemată în Adunare Obștească Plebiscitară, Duminecă, 9 Noemvrie 1941, pentru a-și exprima aprobarea sau desaprobară asupra guvernării desrobitoare a Mareșalului Antonescu, dela 6 Septembrie 1940 și să exprime directivă cu Mareșalul Antonescu să procedeze la reforma națională a Statului și la apărarea drepturilor Neamului.*

Art. 2. — *Acolo unde votul nu se va putea aduna în ziua de 9 Noemvrie, va continua în zilele următoare, comunicarea rezultatului fiecărei circumscripții județene plebiscitare trebuind să fie făcută până la 12 Noemvrie a. c., inclusiv.*

Art. 3. — *Toți cetățenii români, de orice profesiune, care au împlinit 21 ani, sunt obligați să ia parte la vot. — Evreii sunt excluși.*

Art. 4. — *Votul se va exprima prin DA sau NU.*

Proclamația către Țară a d. Mareșal Antonescu — care însoțește această chemare — arată pricinile cari au făcut necesar acest plebiscit și face cunoscute și planurile viitoare reforme a Statului. Zice conducătorul Statului:

„Bătrâna tradiție strămoșească și porunca înțeleaptă a vremii noastre cer conducătorilor de popoare să-și împreune credința lor cu a Neamului, pentru a intrupa laolaltă crezul național și pentru a-și însufleți propria lor putere.

Deaceea, chem din nou Națiunea în Adunare Obștească Plebiscitară pentru a-mi da aprobarea asupra luptei ce am dus, asupra cărmuirii mele de până azi și pentru a-și exprima încrederea și voința de a mă sprijini la împlinirea sarcinii ce-mi iau de a proceda la reorganizarea națională a Statului și la apărarea drepturilor noastre“.

Pe lângă armată, țăranime, muncitorime, burghezie, și tineret, în noua organizare a Statului se va avea grijă deosebită și de Școală, Biserică și Justiție. Se spune în Proclamație:

„Pentru a înfăptui o așezare temeinică a Neamului trebuie să dăm structurei noastre spirituale noi imbalduri.

Școala va fi așezată pe o bază realistă, practică, ținând seama de nevoile naționale de formare a cadrelor de mâine și de rostul nostru în Sud-Estul Europei.

Biserica trebuie să-și împrospețeze tradiția și să devină factorul moral care va face

din mistica religioasă a poporului român o mistică națională și educatoare a familiei și a Statului.

Iar Justiția, liberată de povara încătușătoare a legilor prea multe, trebuie să fie împlinită prin răspundere și conștiința judecătorului“.

Rugăciunea Răniților

de V. Voiculescu

— Stăpâne, eu la Prut pierdii o mână!
— Eu la Țiganca-mi semănai piciorul.
— La Cernăuți un ochi o să-mi rămână.
— La Bug în două m'a tăiat zăporul.
— La Nistru sus îmi sfărâma pieptul.
— Mie Odessa mi-a străpuns grumazul,
— Tot ea din mine reteză de-adreptul.
— O, mie numai țeasta și obrazul.
— Eu mi-am lăsat o coapsă la Bugas.
— Eu brațul drept la Nipru cel înalt!
Și cât visam la Tisa să mi-l las...
Dar nu-i nimic, îl am pe celălalt.

O Doamne! stăm tot cum am fi întregi
Și rugăciunea noastră nu-i oloagă:
Noi, cât de sfârticați și de betegi,
Dar Patria să fie 'n veci întregă!

(Dacia)

Apărarea catehismului

Înainte cu 10-15 ani, în focul tinereții și a satisfacției de a-mi vedea numele tipărit sub articolii ce bruș mi-s'au publicat, cu regret îmi amintesc că țineam „în ruptul capului“ să am ultimul cuvânt și să fac prav pe cel de altă părere. Timpul însă și viața preotească grea m'au desbărat de nărvul de-a'mpunge. — De aceea ieșirea păr. I. Stoica, — ce-mi caută pricină în tot ce-am

FOIȚA „UNIRII“

Jurisdicția Papii asupra Aquileiei

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Omonimul meu neunit dela Sibiu în „Religia strămoșească“ (Sibiu 1938) p. 39 scrie: „Noi susținem că mitropolitul din Tesalonic a fost independent, ca și cel din Cartagina și Aquileia, și nu a depins de Papa“.

Am dovedit deja jurisdicția Papii asupra Tesalonicului și Iliricului, asupra Cartaginei și Africeii. Că și Aquileia a fost sub jurisdicția Papii, se vede din cele ce urmează:

În 354 Papa Liberiu (352-366) a intenționat un conciliu ecumenic contra arianismului în Aquileia, scaunul episcopului Fortunian (343-368), delegând pentru prezidarea conciliului pe episcopi: Vincențiu de Capua și Marcel de Campania. Însă împăratul arian Constanțiu (337-361) a zădărnicit intenția Papii Liberiu.

În 381 Sept. 3 mitropolitul Valerian din Aquileia (369-388), la cererea Papii Damas (366-384), a ținut în Aquileia un conciliu cu 32 episcopi în contra arienilor; episcopi Palladiu și Secundian, preot Atallus.

În 400 Tyrranius Rufin, preot din Aquileia, a adresat o epistolă justificativă Papii Anastasiu (399-401) (P. L. tom. 21 col. 623-624)

la care fusese acuzat de origenism de către sf. Ieronim.

În 442 Papa Leon I (440-461) în Epistola 1 și 2 către Niceta metropolitul din Aquileia, îi scrie să convoace sinod provincial contra episcopului Septimiu de Altino (sufragan la Aquileia), fiind pelagianist.

În 452 episcopul Ioan de Padua (sufragan la Aquileia) s'a mutat la Malamocco cu aprobarea Papii Leon I (440-461), fiind Padua distrusă de Atila.

În 456 mitropolitul dia Aquileia, Niceta, a consultat pe Papa Leon I (440-461) asupra cazului următor: Bărbatul unei femei a fost făcut prizonier de către barbari, iar ea s'a căsătorit cu altul. Papa Leon I în epistola 159 i-a răspuns că acea femeie rămâne soția legitimă bărbatului prizonier până la moartea lui, și numai după ce va lua cunoștința de moartea bărbatului prim, prizonier, se va putea mărita după altul.

În 553 mitropolitul Macedoniu din Aquileia (539-556) a făcut schismă, separându-se de Papa Vigiliu (537-555) care a condamnat cele 3 capitole (scrierile lui Teodor de Mopsuestia, scrierile lui Teodoret din Cyr și epistola lui Ibas de Edessa către Maris din Persia) în conciliul V ecumenic dela Constantinopol 553. Cu ocazia schismei, mitropolitul Macedoniu și-a luat titlul de patriarh,

În 568 patriarhul Paulin de Aquileia-Grado (557-571) a ținut conciliu contra conciliului V ecumenic și pentru cele 3 capitole

cu sufraganii săi. El a stat în Aquileia până la 568, apoi la Grado, fiind Aquileia distrusă de Longobarzi în 568.

În 570 Papa Ioan III (560-573) a încercat să readucă la unire pe patriarhul schismatic Paulin I.

În 579 patriarhul Elia de Grado (571-586) a ținut conciliu cu sufragani contra conciliului V ecumenic și pentru cele 3 capitole.

În 585 Papa Pelagiu II (578-590) a scris epistola 3 către patriarhul Elia și sufraganii săi despre unitatea bisericii și epistola 7 despre necesitatea unirii cu Biserica.

În 589 patriarhul Sever de Grado (586-606) a ținut sinod în Friuli cu 10 sufragani contra conciliului V ecumenic și pentru cele 3 capitole.

În 593 Papa Gregoriu I (590-604) a invitat pe patriarhul Sever de Grado cu sufraganii săi la conciliu în Roma spre a se lămuri referitor la condamnarea celor 3 capitole în conciliul V ecumenic și a sfârși schisma.

În 607 patriarhul Candidian din Grado (606-) s'a unit cu Roma sub Papa Bonifaciu III (607) împreună cu sufraganii săi din Sabione, Trento și Feltre. Însă cei rămași schismatici și-au ales alt patriarh în Aquileia și a voit să strice unirea patriarhului de Grado, însă clerul unit credincios unirii l-a alungat.

În 698 la conciliul din Aquileia au revenit și schismaticii la unire. Papă era Sergiu II (687-701). Astfel a încetat schisma de Aquileia, rămânând mai departe două patriarhate: de Grado și Aquileia.

scriis de când sunt, spicuind pasagii disparate și aranjându-le ca să-i iese, — m'a lăsat rece. Nu e cu mult mai frumos și mai preoțesc (mai ales!) să-ți susții părerea pur și simplu deducând obiectiv dovezile ce-ți dictează capul, să te ocupa cu „absurditățile“ și „alienația mentală“ a altuia, pe care îl pomenești de opt ori într'un articol scurt?

Nu voi răspunde decât unei învinuiri, aceea de rebeliune față de V. Superioritate. Dacă bine intenționații mei articoli ar fi fost subversivi sau irreverențioși — „Unirea“ nu i-ar fi publicat. Intenționez informarea Comisiunii catehetice. Atât și nimic mai mult. Apoi, dacă preotul dă gratuit chiar (nu cu 80% reducere) cărți religioase credincioșilor, e în „exercițiul funcțiunii“ sale, chiar dacă acele cărți sunt manuale de școală aprobate. — Și-acum trec la obiect.

Cateheza poate urma, ca și predarea oricărei alte materii, diferite căi-programe. Două sunt drumurile distincte: programa sintetică sau deductivă și analitică sau inductivă. Planul sintetic e însușirea și aprofundarea principiului de bază care înălțându-se adevăratele centre indică, cu puterea logice, perspectiva amănuntului. E clar-vederea ochiului ce privește ager din vârful conului în infinita perspectivă a liniilor de amănunt. E plutirea spiritului în altitudinea de creste. Fără oboară, fără fugă, observă dintr'o ochire întreg masivul, deducând, disecând atâta cât trebuie, cât vrea.

Planul analitic e fuga nebună prin toate răsunările și colțurile masivului, călcarea efectivă a întregii suprafețe, cu scopul ca după explorarea amănunțită să ajungă la centru, pe piscul de unde se deschide orizontul.

De mult privim cu jale cum se întetește în an în an fuga elevilor prin hățușul amănuntelor tot mai multe și mai sarbede cu cât întetește cadența buchiselii. Material imens pe fiecare materie. Sporul continuu al orelor e necesitate ardentă. Manualele se îngroașe cu fiecare an. Elevii înghit din greu, pe nerăsu-

flate, pe nerumegate — dar nu asimilează nimic. Cu cât urcă pe scara claselor, se afundă mai adânc în codrul fără ieșire. Altitudinea de pe piscul căreia se deschide larg perspectiva spiritului se depărtează cu vrâsta și consumația voluminoaselor manuale. — Și se 'ntreabă mereu lumea: unde e suplețea, delicatețea și vrerile idealiste ale tinerimii studioase!..

Să revenim la obiectivul catehezei și la metodă? — A apăra catehismul, — cu principiul lui luminos, unic, centric, — în contra puzderiei de subiecte cari îl fărâmițează pe clase sau îl suprimă, — nu ni-se pare mare filozofie. Și mai ușoară apărarea programei sintetice față de aglomerarea și furia programei analitice care impune elevului totul și nu-i cere nimic.

Subsemnatul, fără a mă erija în mare pedagog, și poate tocmai de aceea, (și probabil și „săborul“ meu schismatic, pe care încă nu l-am consultat), dacă m'ar întreba ce ce au în mână metodele și manualele școlii primare, a-și propune mai mult decât preconizam în alegerile din trecut: Un singur manual pentru toate cele șapte clase primare. Unu, nu patru, nici șapte. Iar acest unu să cuprindă, în primul rând, principiile fundamentale ale catehismului catolic. Principii de bază, cari însușite perfect de elevi — în cursul celor 7 ani, — să arunce lumina lină a Tatălui ceresc, pe viață, asupra întregului edificiu creștin, vast.

Modest catehet de pe plaiurile aiudene, mă duce gândul tocmai în vicariatul Timișoarei sau protopopiatul Aradului, unde se face carte din șapte cărți, ca și'n alte părți de altfel. În parohia cu 274 elevi și mai mulți adulți. Și primesc invitația. Dar nu pentru elevi ci pentru tineretul ce intră acum pe poarta vieții. Să mă însoțească mulți preoți din jur (așa e obiceiul) și să ispitim pe oricare din junișanii absolvenți de-acu' 3—4 ani, ce mai știu azi spune despre: revelația divină, notele bisericii, infalibilitatea, indul-

gențe, speciile păcatelor și virtuțile. Sau alte întrebări din catehism, ca darul sfinților, forma și materia sacramentelor. Și de nu vor ști aproape nimic, să-i mângăiem cu alte întrebări: Facerea lumii și a omului, istoria lui Iosif vândut de frați, Moise gângavul și Ilie prorocul cel cu focul din cer. — Și desigur vom primi răspunsuri bune, largi. Asemeni din pericopele evanghelice și probabil chiar amănunte din istoria bisericească. — Dar știința aceasta nu va mulțumi pe nici unul din confrăți. Pentru că au uitat esențialul și-au reținut amănuntele cari, neînchegate, neîncopciate în catehism, — sunt și rămân povești.

Și dacă nu e așa ci din contră au reținut esențialul: adevărurile fundamentale ale catehismului, și au uitat din istorii, rog să fim avizați și voi ruga „săborul“ să mergem în pelerinaj, pe jos, să admirăm, în fine, ivirea zorilor promițătoare de zile mai bune.

Dar invitația nu se va repeta, din simplul motiv că înfundăm pe elev în cei 7 ani cu orice — afară de ce trebuie. Dovada ne-o dau ei, mai târziu. Ce trebuie nu știu, ce știu n'are importanță.

Calculul de ore, manuale și destoinicia — sunt iluzii. Principalul și unicul țel e să nu plece copilul de pe băncile școlii surmenat și desorientat, doar' cu amintirea vagă alor 7 cărți frumoase la vedere dar grele la ridicare. Ci cu mândria că a învățat o carte pe care o ști o trăește.

Restul e... discuție, polemică și floricele de cerneală. Pentru cari n'avem nici plăcere, nici timp.

Și, încât mă privește, am terminat.

Pr. Ioan Borza

Talent reliefat. În numărul de pe Noiembrie c., al revistei *Luceafărul* dela Sibiu, d. Grigore Popa, la „cronici“, are frumoase rânduri de îndreptățită apreciere a talentului *Sculptorului Virgil Fulicea*, profesor la Școala

În 729 Papa Gregoriu II (715-731) le-a recunoscut titlul de patriarh, iar Papa Gregoriu III (731-741) l-a confirmat.

În 775 Papa Adrian I (772-795) a creat episcopatul de Olivolo, pe care l-a supus patriarhatului de Grado.

În 794 patriarhul Paulin II de Aquileia, (768-802) a luat parte la conciliul din Frankfurt, în care s'a aprobat adausul Filioque la simbol.

În 796 patriarhul Paulin II de Aquileia la conciliul din Friuli, cu sufragani săi, a aprobat adausul Filioque la simbol.

În 798 Papa Leon III (795-816), făcând înălțarea diecezelor sub metropolia de Salzburg, dieceza de Trento a lăsat-o tot sub Grado, iar Sabione a trecut-o sub Salzburg.

În 802 patriarhul Paulin II de Aquileia (768-802) a fost delegatul Papii Leon III (795-802) la conciliul din Aachen.

În 804 Papa Leon III (795-816) a creat episcopatul de Mantua și l-a pus sub patriarhatul de Aquileia.

În Iunie 810, în sinodul din Aachen, conștient de Papa Leon III (795-816), s'a sfârșit discuția pentru jurisdicție începută în 803 între patriarhul Ursus de Aquileia (802-811) și mitropolitul Arno de Salzburg 785-821. Aquileia a luat din Carintia partea sudică, Salzburg partea nordică.

În 818, în conciliul din Veneția, sub Papa Iustinian II (824-827), în prezența a doi legați

papali, s'a tratat referitor la jurisdicție între patriarhul de Aquileia și Grado.

În 932 Papa Ioan XI (931-935) a numit episcop la Verona (sufragana la Aquileia) pe Ratherius, care a fost depus în 934 de regele Ugone din Provenza și închis în Pavia și pe care conciliul din Verona din 957 l-a repus în dreptățile sale.

În 961 Papa Ioan XII (955-964) a confirmat numirea lui Ratherius.

În 1027 sinodul din Roma, sub Papa Ioan XIX (1024-1032), pentru a sfârși discuția pentru jurisdicție între patriarhul de Aquileia și Grado, a decis ca patriarhatul de Grado, ca mai nou, să stea sub cel de Aquileia.

În 1029 sinodul din Roma, sub Papa Ioan XIX (1024-1032), a scos pe patriarhul de Grado de sub cel de Aquileia.

În 1036 Papa Benedict IX (1033-1044) a intervenit între patriarhii de Grado și Aquileia pentru jurisdicție.

În 1044 sinodul din Roma sub Papa Benedict IX (1032-1044) a confirmat dispoziția conciliului din 1029 referitor la Grado și Aquileia.

În 1047, la conciliul din Roma, la care a luat parte și Eberhard, patriarhul din Aquileia (1045-), Aquileia a fost recunoscută ca al IV-lea scaun în Italia (Roma, Ravenna, Milano, Aquileia).

În 1053, la conciliul din Roma sub Papa Leon IX (1049-1054), s'a sfârșit discuția între

Aquileia și Grado. Sub Grado au fost puse ca sufragane: Metamaucum, Equilium, Torcellum, Olivolo, Caprula, Fossa Clodia, Pola și Parentium. Sub Aquileia au fost puse sufragane: Aemona, Belluno, Como, Concordia, Feltre, Ceneda, Mantua, Pedena, Padua, Trento, Trieste, Treviso. Verona și Vicenza. În 1064 la conciliul din Mantua (sufragana la Aquileia) Papa Alexandru II (1061-1073) a trimis ca legat papal pe episcopul Anno de Köln.

În 1076 Oct. 16, la conciliul din Tribur legat al Papii Gregoriu VII (1073-1085) a fost patriarhul de Aquileia.

În 1078 Ulrich, episcop de Padua (1064-1090), a luat parte la conciliul din Roma, iar în 1079 Papa Gregoriu VII l-a trimis ca legat al său la împăratul Enrie IV.

În 1348, Aquileia fiind distrusă de cutremur, Papa Clement IV (1342-1352) a mutat scaunul patriarhal la Udine, unde a încetat în 1751 prin desființarea lui de către Papa Benedict XIV (1740-1758), ultimul patriarh, al 109-lea, Daniele Delfino fiind primul arhiepiscop de Udine fără sufragani.

În 1451 Papa Nicolae V (1447-1455) a atribuit patriarhatul de Grado Veneției, care există până azi.

După aceste câteva date istorice referitoare la jurisdicția Papii asupra Aquileiei, mai îndrăzni-va oare omonimul sibian să mai susțină, afirmând, dar nu dovedind, că mitropolitul de Aquileia a fost independent și nu a depins de Papa?

Normală de Băeți din Blaj. Reproducem și noi celea ce urmează:

„V. Fulicea n'are model. Și nici nu putea să aibă. A crescut prea aproape de sufletul pământului natal și ochiul lui e prea obișnuit cu înălțimile Negoilului, ca să caute în altă parte uneltele de lucru. Ai impresia că V. Fulicea sculptează așa cum ară țaranul, cum înfloresce câmpul, cum cântă privighitoarea. Lucrul mâinilor se întâmplă parcă din voia Domnului și din preaplinul inimii. Vrem să spunem prin aceasta că sculptorul V. Fulicea e firesc și autentic. Sensul plastic al vieții el îl poartă în sânge, după cum poartă în mâini harul creerii vieții din lut. El vede formele plastice ale vieții, după cum văd copiii lucrurile, oamenii, animalele, mirându-se de prospețimea lor abia descoperită. Este urmărit până la persecuție de aceste forme. Parcă-l văd cum îmi povestea nu de mult, cu ochii aprinși de lumini din altă lume, cu fruntea îngândurată și cu imaginația dusă departe, în urma armatelor noastre glorioase de pe stepele Rusiei, despre proiectul, conceput pe dimensiuni uriașe, al unui monument al eroilor din acest războiu sfânt. Sub vraja povestirii sale, mi se părea că sala în care ne găseam se dilata mereu, devenea cât Transilvania întreagă, apoi cât Dacia Fericită, și vedeam undeva pe vasta Câmpie a Libertății românești — în proporții monumentale — monumentul eroilor din războiul sfânt.

De altminteri, V. Fulicea are o adresă organică la monumentalitatea sculpturală. Așa se explică atașamentul lui entuziast pentru opera lui Mestrovici sau R. Ladea. În concepția lui despre arta pe care o cinstește, sculptura este înainte de orice monumentalitate. Dar aceasta nu este o formulă de imprumut, ci o dată structurală a sculptorului. Pentru această teză pledează însăși ființa trupească a artistului. Cu alte cuvinte, Fulicea nu vrea să fie monumental pentru că nu poate fi altfel, ci este așa pentru că simțul monumentalității este chiar noima ontologică a ființei sale.

Credem însă că acest simț al monumentalității este frate bun cu ceea ce noi numim *masivitatea sufletului ardelenesc*, pe care V. Fulicea o poartă, cu vrednicie, în zestrea sângelui. Din acest punct de vedere, sculptura lui este reprezentativă pentru colțul de țară în care s'a născut. Putem afirma mai mult chiar: în plină desfășurare, talentul sculptural al lui V. Fulicea se rânduiește pe linia majoră a plastice transilvane“.

Bibliotecile Vaticanului. Citim într'un buletin de presă următoarea notiță interesantă, care poartă titlul: „Cea mai mare bibliotecă, a celui mai mic Stat din lume“. — Vaticanul, cel mai mic Stat din lume, are un număr atât de mare de capodopere ale tuturor timpurilor, încât în cazul că toate celelalte biblioteci și colecții artistice ale lumii ar cădea pradă unei catastrofe neprevăzute și s'ar pustii, cele cinci muzee mari ale Vaticanului ar fi suficiente pentru a perpetua cultura estetică păgână și creștină. Muzeul Pio-Clementin, de ex. este cea mai veche colecție de anticități din lumea întreagă. Colecția de manuscrise a bibliotecii Vaticane, cuprinde 50.000 exemplare, cassette și pachete dintre care unele conțin câte 2000 documente. Se evaluează la 120.000 numărul pergamentelor și documentelor din arhive. Catalogele par un adevărat labirint. Ilustrațiile și textele prezintă o abundență extraordinară de informațiuni cât se poate de exacte asupra lumii spirituale, cea mai mică în sens practic, și totuși cea mai puternică din lumea întreagă.

Știri mărunte

Onomastica Suveranului Nostru. *Praznicul SS. Arhangheli Mihail și Gavril, decretat și de cărmuirea politică sărbătoare legală, e totodată și onomastică a Regelui nostru MIHAI I. Anul acesta, mai mult ca oricând, cu prilejul acestei sărbători, toată suflarea românească, făcând zid nebiruit în jurul Suveranului său, îi urează din tot sufletul: La mulți ani, cu sănătate, Majestate, și Cel de sus să-ți ajute să vezi, cât mai curând, împlinit pe deantregul visul mare și sfânt al Tău și al Neamului întreg. — Să ne trăești, Majestate!*

Capitala Crimei a fost ocupată. Marele Cartier General al Führerului, cu data 2 Noemvrie c., comunică: Trupe germane și române au ocupat ieri (— adică Sâmbăta trecută —) Simferopol, capitala Crimei, și înaintează în direcția Sevastopol. Știrea aceasta, pe lângă mândria română de astăzi, trezește străvechi amintiri istorice: La Simferopolul ocupat acum de oștile Regelui nostru Mihai era odinioară cetatea tătară AK. Metchet, (= Moscheia Albă), de unde porniau turbatele năvăliri tătare spre pământul românesc.

Șase decenii C. F. R. Dumineca trecută s'a comemorat la București, împlinirea alor șasezeci de ani dela deschiderea primei linii de cale ferată română — Buzău-Mărășești — inaugurată în 18/30 Octomvrie 1881 de către marele rege Carol I, realizată de ingineri români, și dela înființarea Societății Politehnice. Ședința festivă, ținută în localul Societății Politehnice din Calea Victoriei, a fost prezidată de Maj. Sa Regele Mihai I. S'au rostit cu acest prilej mai multe discursuri ocazionale, stăruindu-se asupra realizării de acum șasezeci de ani, și a celor de atunci încoace.

Locale. Dumineca viitoare, VIII după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Augustin Folea, canonic mitropolitan.

Recensământul clădirilor și proprietăților agricole. La 1 Noemvrie încep operațiunile pentru recensământul proprietăților imobiliare, agricole și clădite, în vederea impunerilor pe noul ciclu de cinci ani 1942-1946. Ministerul de finanțe a publicat prin presă instrucțiuni amănunțite, pe care le vor studia și urma întocmai cei interesați. Atragem atențiunea fraților preoți, că pentru „societăți, asociațiuni și orice alți contribuabili care nu sunt persoane fizice (deci: și bisericile) declarațiunea va fi dată de reprezentanții lor legali sau de mandatar, alăturând procura în original sau în copie legalizată“. Iar „proprietățile aparținând parohiilor, care sunt date în folosința preoților, vor fi declarate de preoții respectivi, în calitate de uzufructuari. Declarațiile sunt obligatorii și se vor depune atât pentru proprietățile impozabile, cât și pentru cele scutite temporar de impozite în baza dispozițiilor legii contribuțiilor directe și altor legi speciale. Nu se vor depune declarațiuni pentru proprietățile imobiliare scutite în mod permanent de impozit, potrivit dispozițiilor legilor în vigoare.

Ministrul italian Raffaello Riccardi „doctor honoris causa“ al Universității din București. Vineri, 31 Octomvrie într'un cadru foarte sărbătoresc, în prezența D-lui Mihail Antonescu vicepreședintele cons. de miniștri, a D-lui general Rosetti, ministrul culturii naționale și a altor personalități de seamă din lumea politică și universitară, ministrul italian al schimburilor și valutei, Raffaello Riccardi a fost proclamat „doctor honoris causa“ în drept și științele politico-economice. Cu această ocazie sărbătoritul a avut cuvinte calde de simpatie pentru poporul român. Solemnitatea va contribui desigur la adâncirea relațiilor de prietenie între cele două popoare latine.

Un preot catolic membru în departamentul muncii din Hawai. Guvernatorul insulelor Hawai a numit pe pâr. John M. Culehan, parohul bisericii Sf. Inimă, membru în departamentul muncii și al relațiilor industriale. Pâr. Culehan a dezvoltat una dintre cele mai frumoase activități între muncitori, reușind între altele să rezolve și o grevă a muncitorilor dela căile ferate ale insulelor. Această numire a fost primită cu multă simpatie de întreaga populație, care speră multe dela activitatea noului numit într'un post atât de delicat.

Pastor anglican hirotonit preot. Intre preoții hirotoniți nu de mult la Seranton în Statele Unite se numără și un neoconvertit. E vorba de pâr. C.

Tipografia Seminarului Blaj

W. Marty în etate de 56 ani. Acesta fusese timp de 7 ani pastor anglican în acest oraș, însă, dându-și seama de insuficiența religiei sale, a părăsit-o și după 6 ani de studii seminariale e fericit astăzi că poate urca treptele altarului și că aduce jertfa nesângeroasă pentru toți, dar mai ales pentru convertirea acelor, dintre care a ieșit. De altfel numărul acelor care trec dela anglicanism la catolicism e din zi în zi tot mai mare.

CARTI & REVISTE

P. DUMITRU LUCACIU: Rozariul Prea Sf. Fecioare Maria. Săbăoani. 1941. Pagini: 68. Prețul: 10 Lei.

Autorul a voit să facă un lucru bun și a isbutit. Cei cari cunosc devoțiunea rosariului și o practică, o s'o aibă și mai dragă, cetind această lucrare. Cei pentru cari până aici ar fi fost o „terra ignota“, o s'o îndrăgească și ei. Pentru că se vor convinge cât de înțeleaptă, de adânc creștină și bogată în haruri este obișnuința cucernică de a recita cum se cuvine sf. rosariu.

R. PLUS S. I.: Credința mea de creștin. Deva. 1941. Pagini: 28. Prețul: 20 Lei.

Admirabile sugestiile creștine, limpezi și practice, potrivite oricui, nu numai tinerimei muncitoare, cărerea îi sunt menite în primul rând. Rău a făcut traducătorul (Ion C. Gotea) c'a omis două capitole. Altfel traducerea e cât se poate de îngrijită, și merită toată lauda. În ce privește prețul tipăriturii — e o rețipărire din „Gazeta Hunedoarei“ dacă nu ne înșelăm — l-am dorit mai redus.

IOSIF E. NAGHIU: Biblioteca Mănăstirii Neamțu. Iași. 1941. Pagini: 10.

Lucrarea harnicului pâr. diacon Naghiu apare ca Nr. 2 din seria „Cercetări Teologale“ — text extras din revista „Mitropolia Moldovei“ — și e o conștientioasă catalogare a bogăției de cărți și manuscrise aflate în biblioteca vestitei mănăstiri moldovene Neamțu. Pe lângă o seamă de opere latine, se găsesc aci și numeroase cărți și manuscrise valoroase române, slavone (mai ales sârbești) și grecești, pre cum arată pâr. Naghiu.

Cluj

Telefonul „Unirii“

Dr. C. Deva. Confirmăm primirea sumei de 200 Lei, abonament pe anul curent.

B. Turda. Am primit 200 Lei, în contul abonamentului pe anul curent.

M. Peregul-mare. Chităm primirea abonamentului pe 1941.

Oficiul parohial Vermeș. Confirmăm primirea sumei de 200 Lei, în contul abonamentului pe anul curent.

M. Dumbrăveni. Am primit abonamentul pe anul curent.

R. Rusănești. Confirmăm primirea abonamentului pe 1941.

Oficiul parohial Vărădia. Am primit suma de 300 Lei, abonament pe 1941.

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pelângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiate și scutite de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376

